

при уседналите цигани. Отговорът е в самото състояние на циганския етнос и във вътрешната структура на групите му. Групите на "кардарашите" стриктно пазят груповата си структура (при тях са налице всички елементи, типични за идеалната циганска група), остават стриктно изолирани, затворени организми, подчиняващи се само на своите норми и правила. "Кардарашите" не се нуждаят от заместител на груповата си организация, която продължава да е функционираща.

До някъде е сходна и ситуацията при "гаджикане рома". Те са изгубили част от груповите си характеристики, но и тук груповият организъм все още изпълнява функциите си на защитник и регулатор. Заедно с това "гаджикане рома" в значителна степен са се отворили към околното население (към "гаджо", а не към другите цигани), и на мястото на загубените свои етнически и други характеристики са приели нови. Всичко това им позволява, подобно на "кардарашите", да не изпитват нужда от замяна на традиционната си религия.

При уседналите цигани обаче процесът на разпадане на традиционната груповата структура е отишъл твърде далеч. На мястото на загубените характеристики на групата ерлиците не са приели нови. Положението им се утежнява и от факта, че и околното население ("гаджо") не ги приема, така че те не могат да се влеят в неговата среда. За да може да функционира нормално общността на ерлиците, тези загуби трябва да бъдат компенсирани. В обратния случай се получава "аномия", която на места у нас вече може да бъде наблюдавана. Навлизането на отделни общности от "ерлиците" в религиозни секти е опит за модификация на груповия организъм, за смяната му с друг, по-различен, това е опит за съвременяване на организацията на живота на групата.

"Турчепенето" е израз на тенденцията към смяна на етническите характеристики. То става въз основа на имащи свои традиции на Балканите смесване на религиозното с етническото. "Турчепенето" също е вариант на търсене на свое място в живота, на приспособяване към променените условия.

В заключение може да отбележим, че циганската религия изпълнява експлицитно своята роля на интеграционен и сегрегационен фактор. Тя обединява, до известна степен, редица групи в рамките на уседналите цигани по признака вероизповедание, като същевременно ги отделя от другите. Изложеното дотук дава възможност да се направят известни предположения относно тенденциите за по-нататъшно развитие на етническите процеси